

Woordenlijst

Laatst bijgewerkt in augustus 2022

Wie zich voor historisch onderzoek verdiept in archieven en de inventarissen daarvan (de lijst met wat er in het archief zit), komt onvermijdelijk vreemde termen tegen. Om de archiefonderzoeker te helpen, is door medewerkers van de Groninger Archieven een lijst samengesteld van de meest voorkomende vreemde woorden. De lijst is niet volledig of foutloos, maar kan dienen als een eerste naslagwerkje.

Let op: de Nederlandse taal kende nog lang geen standaard spelling. Woorden kunnen per keer net iets anders worden geschreven.

Deze aanvullende woordenlijst is samengesteld door Emmy Woldring, redactielid van het [Maak Geschiedenisproject Open het Stadsbestuur](#).

Ab intestato -----	nalatenschap zonder testament, achtergelatende naaste erven
Abandonneren -----	verlaten
Aboleren -----	afschaffen, intrekken, opheffen
Abst. Secret -----	was geteickend
Abstinentie -----	geheelonthouding, onthouding van sterke drank, drugs of seks
Abstineren -----	afslaan, afwijzen, afwimpelen, bedanken, onthouden, vasten
Accederen -----	inwilligen, toestemmen
Accommodement -----	inrichting, schikking, vergelijk
Accomplissement -----	prestatie
Accesseren -----	aanwassen, toenemen, vermeerderen, uitbreiden
Accuseeren -----	beschuldigen, aanklagen
Acquiescement -----	berusting, stilzwijgende erkenning
Acquiesceren -----	toestemmen
Actum (Act)-----	afgedaan, gedaan, verhandeld
Ad actum divisionis ---	tot de boedelscheiding
Ad banc actum -----	voor deze actie
Ad dies vitae -----	naar de dagen van het leven van
Ad finem litis -----	tot het einde van het proces
Ad hant litem -----	bij het proces (juridisch)
Ad jdem eadem -----	naar hetzelfde
Ad judicem -----	de rechter
Ad longum -----	voor lang
Ad meliorem fortunam -	meer geluk
Ad reditum patris -----	terugkeer van zijn vader
Ad secunda vota -----	de tweede wens
Ad usum jus habentium -	het recht van gebruik
Ad valvas -----	op borden mededelingen vermeld
Ad vitam -----	tot leven
Adfungeren -----	functie hebben van, optreden als
Adhiberen -----	gebruiken, toelaten, aanwenden, verlenen, toevoegen
Adiëren -----	(een erfenis) aanvaarden, aannemen, beheren, aanslaan
Adimpleren -----	voldoen, volbrengen, nakomen, vervullen, bevatten
Adimpleti -----	verplichting bij een overeenkomst
Adjudiceren -----	gerechtelijk toewijzen, gunnen, toewijzen
Adjunctie -----	aanhechting, toevoeging
Adjudceeren -----	toewijzen
Adjungeren -----	bijvoegen
Admissie -----	licentie, toegang, toelating, toestemming, verlof

Admitteren -----	toelaten, vergunnen
Adsistentie -----	bescherming, assistentie
Adsisteren -----	identiteit bevestigen, aanwezig zijn
Advenant -----	overeenkomst
Advers -----	nadelige
Advoceren -----	toeroepen, voorspreken, iemand woord doen
Aeguitabel -----	billijkheid
Aequiteit -----	redelijkheid
Aestimeren -----	waarderen, schatten, waardig achten
Afsecureren -----	verzekeren
Affigeren -----	neerslaan, kwellen, aanplakken, berichten
Affirmeren -----	staven, aantonen, aanvoeren, beamen, bevestigen
Affixie -----	aanplakking ter openbare bekendmaking
Affront -----	belediging
Aggreëren -----	toevoegen, samenvoegen
Agnosceren -----	erkennen, toestemmen, als echt erkennen, honoreren
Agreatie -----	goedkeuring, toestemming
Allegaten -----	aangehaalde schriften, plaatsen, verwijzingen
Allegatie -----	aangevoerde stelling, aanhaling, drukte, omslag
Allege(e)ren -----	voortbrengen, als bewijs in een proces aanvoeren, aanhalen
Allegueren -----	aanhalen (ook allegeren)
Altereren -----	veranderen
Alteratie -----	onverwachte verandering
Anbelangent -----	met betrekking tot
Annecteren -----	aanhechten, aanhangen, bijvoegen
Aneerden -----	gronings dialect: met grond ophogen
Anni ejusdem -----	hetzelfde jaar
Annis -----	jaren
Annoteren -----	aantekenen, optekenen, van verklaringen voorzien
Annus praesens -----	het jaar aanwezig
Anpegelinge -----	toespelingen
Aperto -----	open
Amplecteren -----	omvatten, omhelzen, omarmen
Amplicatie -----	overdrijving, vergroting
Ampli(ë)eren -----	verbreden, uitbreiden
Amplificeren -----	uitbreiden, vergroten, uitvoerig uiteenzetten
Antecessor -----	voorganger, voorouder
Apostille -----	legalisatie, beroepsbrief, kanttekening, naschrift
Apontieren -----	beredeneren
Apparent -----	klaarblijkelijk
Apparentie -----	schijnbaarheid
Appellant -----	burger die hoger beroep instelt, in appèl gaat
Appeleren -----	bevatten, aanspreken, aanklampen, adiëren
Appellationis -----	in beroep gaan
Applicabel -----	toepassing, ijver, het nut aanwenden
Appliceren -----	toepassen, aanleggen, aanwenden, gebruiken
Appointement -----	schikking in rechte
Apprehenderen -----	grijpen, vasthouden, gevangennemen, duchten, gewaarworden
Approberen -----	goedkeuring – vergunning – verklaren
Appropriëren -----	zich toe eigenen, zich toeschrijven, toekennen
Appui -----	steun, stut, leuning, toestemming, ondersteuning
Appruijeren -----	aan of op iets leunen, ondersteunen van een voorstel
Aquanimiteit -----	naar eer en deugd, recht, rechtmatigheid, rede, redelijkheid
Aquitabel -----	billijk
Archidiaconus -----	aartsdiaken
Aspireren -----	ambiëren, dingen naar, inademen, bedoelen, streven naar

Assaijmeester -----	keurmeester
Assecureren -----	verzekeren, waarborgen, vrij van zorgen
Assiduïteit -----	volharding
Assigneren -----	aanwijzing voor betaling geven, dagvaarden
Assopiëren -----	stillen, in slaap wiegen, sussen
Assumeren -----	veronderstellen
Assumptie -----	benoeming, aanneming, opnemen
Atteinte -----	bereikte
Attentaat -----	aanranding, aanslag, gewelddaad, misdaad
Attenteren -----	inbreuk maken, zich vergrijpen, een aanslag doen
Attestatie -----	afgelegde verklaring, getuigschrift, bewijs, certificaat
Attraperen -----	betrappen, vangen
Authoriseren -----	gezag geven
Aufugeren -----	doorgaan, weglopen, ontvlieden
Auschulteren -----	luisteren, beluisteren, onderzoeken
Authoriseren -----	gezag geven
Avoueren -----	bekennen, erkennen
Bandelier -----	riem waaraan een patroontas bevestigd is
Bb st -----	brabantse stuiver
Beemd -----	drasland, dreef, grasland, laagland
Beestiaal -----	vee, veestapel, recht op het slachten
Belijenge -----	voorschriften
Beneficie -----	welddaad, voorrecht, voordeel, (bene= goed, ficere=doen)
Beneficiarii heredes ----	ten gunste van de erven
Besate -----	arrest, beslaglegging, in beslagneming
Besoigneren -----	beraadslagen, vergaderen over iets
Bewossen -----	begroeid
Blanck -----	betaalmiddel, de helft van 1 stuiver brabantse
Borderel -----	pand en hypotheekrecht, lijst met bedragen bv. kassa-inkomsten
Breidemester -----	schoolmeester in een weeshuis
Breken -----	ophouden
Brengeren -----	waarden van de brenger
Brouilleren -----	verwarren, in onmin brengen, onrust verwekken
Bijlbrief -----	eigendoms bewijs van een schip
Cachetteren -----	verzegelen
Calumnia -----	lasteraar, kwaadspreker, eerover
Calumnieuse -----	kwetsende,
Candidate -----	Candid. Candidate
Caput -----	hoofd
Carp -----	profijt
Cas -----	geval
Caspel -----	dorp, buurtschap
Casseren -----	afdanken, nietig verklaren, ontzetten, opheffen
Causa -----	oorzaak, reden, bewijs
Cautie -----	borg
Cavalcade -----	ruiterstoet
Cedenten -----	opbrengst
Cederen -----	afstaan, afstand doen, bezwijken, houtsoort, overdragen
Cedul -----	rekening, receipt
Censure -----	afkeuring
Cessereren -----	ophouden (in rechtspraak) achterhouden, afhaken, afzeggen
Cessi(e) -----	wijken, overdragen
Chercher -----	tolbeambte, douanier
Civili modo -----	civiele manier
Cito -----	dadelijk, met spoed, gezwind
Cives -----	burgers

Classis -----	kerkgenootschap	regionale vergadering binnen protestants
Cohiberen -----		beperken, matigen, terughouden
Collat. Accord-----		unaniem
Collateraal -----		zijdelings, zijlinie
Collatie -----		recht van ambtsbeweging, inbreng, aantal bladzijden
Collatio -----		benoeming, toewijzing
Colligeren -----		vergaderen, verzamelen, te weeg brengen, tellen
Collisie -----		botsing, strijd tussen rechtsregels, nood (medisch)
Commiseratie -----		medelijden, barmhartigheid, ontferming
Commissor -----		commissaris
Commoditeit -----		goede gelegenheid
Commoveren -----		aandoen, bewegen, beroeren
Communi forma -----		gewone vorm
Compareren -----		verschijnen voor het gerecht komen, gelijkenis vertonen
Compelle -----		dwangmiddel
Competeren -----		rechtmatig toekomen, aangaan
Complaisance -----		zelfingenomen, inschikkelijk, toegeeflijkheid
Complice -----		medeplichtig
Comportement -----		gedrag (handel en wandel)
Comprehenderen-----		samenvatten
Comptoir -----		kantoor van de ontvanger
Computeren -----		toerekenen, aanreken, rekenen
Concederen -----		bewilligen, toegeven, toestaan
Concernente -----		aangaande
Concerneren -----		betreffen, aanbehoren
Concipiëren -----		in ontwerp stellen, ontwerpen, zwanger worden
Condemnatie -----		afkeuring, veroordeling
Condemneren -----		veroordelen, verwijzen, doemen
Condescenderen -----		toegeven, schikken
Confereren -----		beraadslagen
Confessie -----		bekennen, belijdenis, biecht, erkentenis, geloof
Confinatie -----		hechtenis, geconfindeerd: opsluiten zonder proces
Confineren -----		gevangen zetten, aanhouden, in hechtenis nemen
Confirmeren -----		bekrachtigen, bevestigen, gelijkmaken,
Confiteren -----		bekennen, biechten
Conformité -----		correctheid, overeenstemming
Confunderen -----		verwarren, kleineren, verwisselen, verruilen,
Confusie -----		verwardheid, chaos, schaamte, verwarring
Conjunctim -----		gezamenlijk
Conjunctum -----		gekoppeld aan, veronderstelling
Conniventie -----		oogluiking, toegevendheid, medeplichtigheid
Conscientie -----		het geweten, een gewetenszaak, berouw, bewustzijn
Consecutief -----		opeenvolgend, opvolgend
Consent -----		toestemming
Consensus -----		overeenstemming
Consenteren -----		goedkeuren, inwilligen, toestemmen
Consecutus -----		verkregen
Considerabel -----		aanmerkelijk, waard om overwogen te worden
Consideren -----		afwegen, beraden, beschouwen, overdenken
Considereren -----		hoogachten, in overweging nemen, overwegen
Consieren -----		overleggen
Consigneren -----		in bewaring geven
Consillio bellico -----		militaire strategie
Consolideren -----		duurzaam maken, zeker stellen, verstevigen
Consteren -----		volgen, voortkomen
Consumacian -----		vervuld

Consummeren -----	volbrengen, het huwelijk consumeren:
seksueel voltrekken	
Contagieus -----	besmettelijk
Contemplatie -----	beschouwing, bespiegeling, overdenking, meditatie
Contenteren -----	tevredenstellen, bevredigen
Contestatie -----	betwisting, onenigheid, twist
Contrescarp -----	contrescherp – talud aan buitenkant van de gracht
Contumaciam -----	bij verstek
Continuatie -----	aanhouding, vervolg, voortzetting
Contumacie -----	weerspannigheid
Considerans -----	besluit, vonnis, beweegreden
Consteren -----	volgen, voortkomen
Constiëren -----	machtig maken, in plaatse stellen
Contringeren -----	beperken, samenwerken, dwingen, noodzaken
Contraordre -----	tegenbevel
Contrainte -----	beperking
Contrarie -----	andersom, omgekeerd, tegengesteld
Contraveniëren -----	misdoen, overschrijden, schenden, zondigen
Contravente -----	overtreding
Contraventeurs -----	overtreders
Contrescarp -----	talud aan buitenzijde van een gracht, met of zonder muur
Contribuant -----	bijdrager, opbrenger, iemand die contributie betaalt
Contumaciam -----	bij verstek (in contumaciam)
Contumacie -----	onwil, verstek laten gaan bij een rechtszaak
Contumax -----	iemand die verstek laat gaan
Contunderen -----	kneusen, wrevel, halsstarrigheid
Convenabel -----	geschikt, gepast, nuttig, voegzaam. betamelijk
Conveniëren -----	overkomen, voor recht dagen, passen, voegen
Conventiculen -----	buitenkerkelijke godsdienst bijeenkomst (hagenpreken)
Conventie -----	overeenkomst tussen partijen/ staten, bestand, gewoonte
Conventualen -----	kloosterlingen, bewoners
Converit enim iudirem eum habere satisfactione cuius--	ten behoeve v.h. beoordelen, die vervulling
Converit -----	omzetten
Converteren -----	omkeren, verkeren
Conviceren -----	bijeenroeping van een vergadering
Copia -----	kopiën
Copiam -----	levering
Coram -----	voordat
Corpora -----	meervoud van corps (b.v. studentencorps)
Corporella -----	lichamelijk
Corroboratie -----	versterking, aangroei, aanvulling, expansie, extra manschappen
Corroboreren -----	ondersteunen, bevestigen
Costumen -----	gewoonten, oude herkomen
Coucheren -----	vastleggen, aanbrenge, afspreken, ankeren, boeken
Coutume -----	op maat
Creveren -----	bersten, scheuren, creperen, omkomen, sterven
Cujus jurisdictione violata est	– die hun jurisdictie geschonden hebben
Cum annexis -----	met bijbehoren, met wat erbij hoort
Cum approbato -----	goedgekeurd
Cum exhibitio -----	met aantekening van ontvangst, tijdens vergadering
Cum exhibitio et approbatio	„ en goedkeuring
Cum omni causa -----	met alles
Cum procuratore acceptante	als een accepterende advocaat
Cum usuris -----	geeft terug
Cumulieren -----	opstapelen, opeenhopen, samengaan

Curator bonorum -----	goede verzorger, vertegenwoordiger van persoon en boedel
Currente processie -----	het huidige proces
De facto -----	feitelijk
De plano -----	(procesrecht) op de grond, informeel of onmiddellijk,
Debourseren -----	voorschieten van geld
Decenteren -----	afstand nemen
Decerneren -----	besluiten, toekennen
Deces -----	doodsoorzaak
Decisie -----	beschikking, beslissing, besluit, mening, uitspraak
Decreteren -----	afkondigen, beslissen, besluiten, bevelen, gebieden, gelasten
Dediceren -----	opdragen
Dedommagement -----	schadeloosstelling, vergoeding, herstelbetaling
Deductie -----	afleiding, aftrek, conclusie, vermindering
Deductis deducendis --	nadat uitgevoerd is, wat uit te voeren was
Defaillant -----	partij die in gebreke blijft te verschijnen, niet verschenen zijnde
Defectudine -----	defect
Defectueuse -----	niet functionerend
Defenderen -----	verdedigen, beschermen, beschutten, bepleiten
Defensionalen -----	middelen van verweer
Defereren -----	aanbrengen, aangeven, voorrang toekennen, een eed afleggen
Deficiëren -----	ontbreken, niet toereikend zijn
Defroyeren -----	kostvrij houden
Defuncti et haeredis --	overleden erfgenaam
Dehorteren -----	ontraden, afraden, afmanen
Deimat -----	zie Deimt
Deimt -----	oppervlaktemaat, in 1 dag te maaien, 400 ² roeden
Delaj -----	vertraging
Delito -----	schending, wandaad, misdaad, wet overtreding
Delogering -----	verhuizing, verdrijving, verdringing
Demanueren -----	vervloeien, uitlekken,
Demeleren -----	ontwarren, ophelderen, onderscheiden, afzonderen
Demissie -----	eervol ontslag van een predikant
Denuncieeren -----	aanzeggen, verklikken, aandragen, aanklagen, aanbrengen
Depecheren -----	afvaardigen
Dependeren -----	onderworpen zijn, afhankelijk zijn, ondergeschikt zijn.
Depescheren -----	schot brengen in, met spoed afdoen
Deployeren -----	aan de dag leggen, ontplooiën, ontvouwen, ontwikkelen, uitstaan
Depossideren -----	verstoten, uitdrijven, uit have en goed zetten
Deriveren -----	afleiden, voortvloeien
Dernier ressort -----	juridisch oordeel, (laatste redmiddel)
Desalcatie -----	overschot
Descendenten -----	afstammelingen, nakomelingen
Despicieren -----	versmaden, verachten, afzien
Destinatie -----	beschikking, bestemming, doel, lot, noodlot
Desavoueren -----	niet erkennen, afzweren, laten vallen, wraken
Designeren -----	aanduiden, betekenen
Desiguatie -----	aanwijzing
Desisteren -----	afzien van iets
Despiciëren -----	afzien, versmaden, verachten, afkeuren
Destineren -----	bestemmen, beschikken
Destituëren -----	ontzetten, verlaten, verstellen, versteken
Deterioreren -----	erger maken, verslimmen, verergeren (vaak medisch)

Deterreren -----	afschrikken, opsporen
Detestable -----	verfoeilijk, schandalig, huiveringwekkend, ijselijk
Devolveren -----	afrollen, afwentelen
Differeren -----	uitstellen
Difficulteren -----	iets onnodig moeilijk maken
Digniteit -----	waardigheid
Dilapideren -----	teloor gaan
Dilatoir -----	opschortend
Diligentie -----	ijver, zorg, toewijding
Dimitteren -----	vrijlaten, vrijstellen, ontslaan
Disabuseren -----	wegnemen
Discernement -----	onderscheidingsvermogen
Disenssie -----	overeenkomst
Discrepantie -----	verschil, onderling afwijkend, uiteenlopend
Discutiëren -----	overwegen, doorgronden, uitpluizen
Dismembreren -----	ontbinden, onderzoeken, opensnijden, ontleden
Disobedience -----	ongehoorzaamheid
Dispiceren -----	afzien, beschikken
Disponeren -----	schikken, beschikken, genegen, geschikt gevonden
Dispositie -----	een ordentelijk bestelling, of beschikking
Disquiesceren -----	uit rusten
Dissensie -----	tweedracht, onenigheid, verschil van mening
Dissiperen -----	verkwisten, onttrekken, onachtzaam worden
Distinctie -----	onderscheiding, eer, aanzien, afzondering, eerteken
Distraheren -----	aftrekken, uitdelen, verkopen
Divulgeren -----	uitstrooien, verbreiden, bekendmaken, ruchtbaar maken.
Doleance -----	klaagbrief
Doleren -----	beklagen, bezwaar hebben, inbrengen, indienen, klachten
Domine -----	meneer
Domicilium citandi ----	eerder vermeld
Dommagement -----	schadevergoeding
Doodboek -----	boek, waarin niet ontvangen geleden
Droiture -----	oprechtheid, eerlijkheid, degelijkheid, trouw, eerbaarheid
Duimpegelaar -----	opzichter, administrateur
Dunckenis -----	menen
Devoir -----	plicht, uiterste best, vlijt, naarstigheid
Echapperen -----	ontlopen, doorgaan, ontvluchten, weglopen
Eclaircissement -----	verduidelijking
Eclaircissement -----	opheldering
Edictum -----	openbaar bevel, aanslag, landsverordening
Efficacicus -----	werkzaam, doeltreffend
Eigenerfden -----	een boer met eigen erf of hoeve in bezit
Ejusdem mensis A anni	van hetzelfde maand en jaar
Elaberen -----	doorslippen, ontslippen, ontsluiten
Eligeren -----	verkiezen, uitkiezen
Eligible (bel) -----	verkiesbaar
Elucidatie -----	verlichting, verklaring, opheldering
Eluderen -----	ontwijken, verijdelen, ontgaan, teleurstellen
Emaneren -----	uitgaan, uitstralen, uitstromen, uitvloeien
Emolument -----	genot, gewin, profijt, bate
Empliceren -----	begrijpen, behelzen, betekenen, inhouden, meebrengen
Employeren -----	besteden, aanleggen, bezigen, aanwenden
Enclaveren -----	includeren, met grondgebied omringen
Enerveren -----	nerveus maken, ontzenuwen, op de zenuwen werken
Enrolleren -----	inschrijven
Entameren -----	aankaarten, aanknopen, aansnijden, aanspreken, aanvoeren
Eodem -----	hetzelfde, aldaar, op dezelfde plaats

Equitalen -----	billijk
Erentfeste -----	achtbaar, grootachtbaar, oude titel
Erheffelijk -----	argwaan
Erigeren -----	opbouwen, verheffen, over eind zetten
Erneren -----	in levensonderhoud voorzien
Erresen -----	ontstaan
Erroneus -----	foutief, incorrect, verkeerd
Eruieren -----	oproepen, ontlokken
Eschapperen- -----	ontsnappen, ontvluchten
Estimeren -----	hoogachten, schatten
Evictie -----	uitzetting
Evinceren -----	bewijzen
Eviteren -----	vermijden, ontgaan, ontwijken, schuwen
Ex aequo et bono -----	toewijzing naar billijkheid
Ex causa malitiosus -----	op grond van zijn daden
Ex officio -----	ambtshalve
Exactitude -----	nauwkeurigheid, juistheid, accuratesse
Excederen -----	te boven gaan
Exceptio fori -----	uitzondering van de markt
Excideren -----	afwikkelen
Executeren -----	zijn werk doen, een vonnis uitvoeren, uitrechten
Executoriaal -----	ter uitvoering van een vonnis, ingevolge vonnis, vatbaar voor
Exerceren -----	onderscheiden, overtreffen, bezighouden, uitblinken, legeroefening
Exempt -----	vrijgesteld, vrij, uitgenomen, bevrijd
Exemption -----	vrijstelling
Exhiberen -----	iets b.v. een schrift overleggen/ overhandigen
Exigentie -----	vordering, eis
Eximeren -----	vrijkopen, uitkopen, uitzonderen
Expectoreren -----	zijn hart uitstorten, gemoedsuitstorting, ontlasten
Exonereren -----	bevrijding van een wettelijke verplichting tot schadevergoeding
Expectoratie -----	zijn hart uitstorten, ontlasten, uithoesten, ontboezeming
Expedient -----	slimmigheid, redmiddel, uitweg, remedie
Experceren -----	ervaren
Expireren -----	aflopen, sterven, ten einde lopen, uitademen
Exponeren -----	bevatten, blootstellen, onderwerpen aan, trotseren
Exprimeren -----	optekenen, noteren
Extensie -----	uitbreiding
Extenderen -----	uittrekken, uitbreiden, uitspannen
Extract -----	kort begrip, uittreksel
Extraderen -----	overhandigen, uitleveren
Extraditie -----	uitlevering
Exploictier -----	deurwaarder
Exprimeren -----	uitdouden, uitdrukken
Exhiberen -----	tentoonstellen, voordragen, vertonen
Fatig(u)eren -----	vermoeien
Facit -----	bedrag, eindsom, uitkomst van een berekening
Facit veritatem -----	een waarheid
Factoorschap -----	handelsagent (schap) vertegenwoordiger
Factum ipsum -----	zelf gedaan
Famam -----	verslag doen van
Fatalis appellationis -	dingen die noodzakelijk zijn voor instellen van een bijeenkomst
Fatalia -----	lot
Faucebree -----	onderwal bij een stadsmuur
Fiat citatio -----	goedkeuring dagvaarding

Fidei commis -----	bepaling in testament
Filia -----	van de dochter
Filii -----	van de zoon
Fixum -----	vast bedrag, vastgesteld bedrag
Fixum domicilium -----	vaste woonplaats
Foliant -----	boek gedrukt op folio formaat
Formam probantem ---	criminele verhoren
Francijn -----	perkament
Figitive -----	voortvluchtig
Futurum -----	toekomstige tijd
Genoodtperst -----	noodzakelijk
Geswettet -----	grenzend aan
Ggl -----	goudgulden, meestal 28 stuiver
Grafte -----	knik of mini terras op een helling
Grase -----	oppervlaktemaat voor weiland
Gravamen -----	last, bedenking, bezwaar, bezwaar tegen kerkleer
Gravamina -----	bezwaar
Gauderen -----	verblijden, het genot of gebruik van iets hebben
Grasvelligheid -----	Vrees van creditoren, als men men niet meer betaalde
Griemanck -----	een maat
Grietenie / nij -----	aantal dorpen, die onder gezag van een Grietman stonden
Grietman -----	late middeleeuwen, rechter, bestuurder (Friesl. west Gron.)
Grifte -----	kanaaltje bij een verlaat (sluis)
Gruppelen -----	greppels maken, steken, slaan
Gua	
Habent -----	zij hebben
Hac vice -----	voor deze keer
Haeredibus sub beneficio --	onder het voordeel van de erfgenamen
Heredes -----	erfgenamen
Hesiteren -----	aarzelen, weifelen, stotteren
Hesitatie -----	aarzelings, weifeling
Heuker -----	slijter in kruidenierswaren
Heuvelingh -----	bestuurder van een Gilde
Huircerter -----	recht om andermans grond te gebruiken
Hujus -----	kan zowel hier als heen betekenen
Hujus mensis -----	in deze maand
Hujus tensis -----	deze aanscherping
Hommages -----	eerbetoon
Ignorantie -----	onkunde, onwetendheid, onbedachtzaamheid
Illo casu -----	door die kans
Illucidatie -----	opheldering, ...deren: ophelderen
Illusoir -----	bedrieglijk, denkbeeldig, fantastisch, misleidend, onwaar
Imbueren -----	instorten, andoen
Immatriculeren -----	inschrijven als student
Immediatelijk -----	eensklaps, zonder middel, onmiddellijk
Immisceren -----	inmengen, zich met iets inlaten
Immissie -----	gerechtelijke toewijzing, inbezitstelling
Immitteren -----	in het bezit stellen (gerechtelijke toewijzing)
Impediëren -----	beletten, verhinderen
Impenderen -----	aanwenden
Impetrant -----	impt., verzoeker, eiser, hij die iets verkrijgt
Impetraverunt -----	zij hebben verkregen
Impetreren -----	verwerven, verkrijgen
Implicatie -----	consequentie, netelige toestand, verwikkeling
Impost -----	honorarium, belasting, heffing, schatting
Improles -----	zonder kinderen
Impugnieren -----	bevechten, bestrijden

Imputeren ----- geven	toerekenen, ten laste leggen, de schuld
In dorso -----	op de keerzijde
In eventum -----	in geen geval
In mora -----	nalatig, in gebreke
In reatu -----	in de toestand van beschuldigde
In totum -----	in het geheel
Incarceratie -----	gevangenhouding, inklemming, opsluiting
Inclineren -----	toe neigen, neigen
Incommoderen -----	hinderen, lastigvallen
Incumberen -----	opleggen, opsteunen, aanvorderen, voor hebben
Inconveniënt -----	bezwaar, ongelegen, ongeval
Incurreren -----	vervallen in, aanlopen tegen
Indemnieren -----	schadeloos houden, vrijhouden, vrijwaren van schade
Indicia -----	informatie
Indifferent- -----	onverschillig
Indispositie -----	ongesteldheid, ongezond, met kennisgeving afwezig
Induceren -----	afleiden, bepraten, overreden,
Infereren -----	afleiden, als gevolg trekken, inbrengen, opdragen
Infligeren -----	opleggen
Influeren -----	invloed hebben, insluipen
Iniungeren -----	gerechtelijk bevelschrift zenden
Inhabijl -----	onbekwaam
Inhereren -----	inblijven, aankleven, op iets blijven staan
Inhiberen -----	beletten, het verbieden, remmen, stoppen
Injungeren -----	voorschrijven, bevelen
Injurieus -----	eer rovend, lasterlijk, smadelijk, beledigend
Injurieren -----	verongelijken, honen, beledigen
Inquireren -----	onderzoeken, doorsnuffelen, navraag doen, ondervragen
Insalutato hospite ----	zonder zijn gastheer te groeten, in allerijl vertrekken
Insereren -----	inzetten, invoegen
Insinueren -----	aantijgen, indirect beschuldigen, toespelen, zinspelen op
Insisteren -----	aandringen, op iets staan
Insolentie -----	onbeschaamdheid
Insteren -----	insisteren, erop aandringen
Institueren -----	instellen, oprichten, stichten
Integrum -----	compleet
Intenteren -----	bevatten, onderstaan, aanleggen, aanwenden, dreigen
Intercederen -----	tussenspreken, bemiddelen
Intercessie -----	bemiddeling, tussenkomst, voorspraak
Interdiceren -----	verbieden
Interdit -----	verboden
Interponendae -----	tussenbeide
Interponeren -----	tussenplaatsen
Interpretatie -----	opvatten, uitleggen, lezing,duiding, oordeel, standpunt
Interrogatoria -----	gerechtelijke verhoren, ondervragingen
Intervenient -----	iemand die bemiddeling verleent
Inthimatie -----	aankondiging, bekendmaking
Intituleren -----	naam noemen, benamen
Inunderen -----	onder water zetten, overstromen
Inutil -----	nutteloos
Invigileren -----	overleggen, waakzaam zijn, scherp op toezien
Ipsa jure -----	van rechts wege
Ira -----	woede
Irregulier -----	onregelmatig
Iisdem datis -----	hetzelfde gegeven
Issue -----	belangrijk punt, kwestie, onderdeel, onderwerp, thema

Iverige -----	overige, ander, andere, de rest,
overblijven, resterend	
Jeuzelen -----	beklag indienen, jammeren, bezwaar maken, brommen
Jouisseren -----	genieten, het genot hebben van
Judicio (actum) -----	gedaan in gerecht
Juisseren -----	ontvangen, laten welgevallen
Juk -----	oppervlakte maat, 50 are
Juramentum calumniae -	de eed van goede trouw
Juramentum crudelitatis-	eed van wreedheid
Jure -----	volgens het recht
Jure merito -----	terecht verdiend
Jure nativitatis -----	recht van geboorte
Jure precipio -----	juiste volgorde
Juricata -----	vonnis
Jus cessum -----	juiste achtergrond
Jus Pauperum -----	recht der armen
Jus sigilli -----	rechter zegel
Juxta -----	volgens, bij behorende bij
Kaack -----	schandpaal
Labefacteren -----	verzwakken
Laederen -----	beledigen, benadelen, schaden
Lanfer -----	lange zwarte sliert stof aan een zwarte begrafenishoed
Langen -----	geven
Latiteren -----	schuilen, zich uit de voeten maken, wegschuilen
Lauderen -----	prijzen
Lectori salutem -----	L.S. heil aan de lezer, de lezer gegroet
Lecture -----	lezing, iets hebben gelezen
Legitima tutrix -----	wettige voogdes
Liber -----	lib: boek
Lijnwaat -----	lijnwaad – soort textiel gemaakt van vlas (linnen)
Litaeas -----	brieven
Litis pendent -----	in afwachting van
Litispendentie -----	het aanhangig zijn van een geding, tijd van een proces
Littera -----	missive, brief
Litterae requisitoriales -	acte van beschuldiging
Lijftocht -----	levensmiddelen, vruchtgebruik, weduwgift, jaargeld
Magistraat -----	raadsman, strafrechter, ambtenaar, bewindsman, overheid
Maintineren -----	onderhouden
Maintien -----	behoud, houding
Majorenniteit -----	meerderjarigheid, mondigheid
Malitiosus desertor --	echtscheiding
Mandaat -----	bevoegdheid om namens een ander te handelen
Mandans -----	bestuursrecht, overheidsorgaan, dat een mandaat geeft
Memoice -----	memo
Menageus -----	spaarzaam. voorzichtig
Maneance -----	stand van zaken
Meenschaar -----	gemeenschappelijke weide bij een dorp
Meleren -----	dooreen brengen, mixen
Membrum -----	lid
Menageren -----	ontzien, sparen, zich matigen, zacht behandelen
Menageus -----	huishoudelijk, spaarzaam, voorzichtig
Meriten -----	verdiensten, verdienen, waardig zijn
Meriteren -----	verdiene, waardig zijn
Mesures -----	maatregelen, voorzorgen
Metu careeris -----	huidige werkzaamheid
Mitsgaders -----	bovendien, ook, benevens
Milddadighlijk -----	welwillend, barmhartig

Minutese -----	op het punt staan
Missive -----	schrijven
Mitigeren -----	afzwakken, lenigen, matigen, verzachten, verlichten
Mobilia -----	losse have of roerende goederen
Modo -----	nu
Momboiresse-----	moeder/ ouder (heeft zeggenschap over haar minderjarige kinderen)
Mortificeren -----	doden, ongeldig verklaren, kastijden, krenken, beschamen
Muniëren -----	sterken, bewaren, beschermen
Murus Athenius -----	onwrikbare muur
Mutueel -----	over en weer, wederkerig, wederzijds
Narigtinge -----	verkondiging
Negligentie -----	nalatigheid, slordigheid, onachtzaamheid
Negligeren -----	verontachtzamen, verwaarlozen, verzuimen, nalaten
Negotiatie -----	handelsverdrag, afsluiting van een lening
Negotiëren -----	handelen, handeldrijven, verhandelen, onderhandelen
Necessitate -----	nodig hebben
Necessiteren -----	aanzetten, dwingen, eisen, kosten, pressen, verplichten
Noie -----	afk. nomine, in naam van
Noie Uxoris -----	uit naam van zijn vrouw
Nolens volens -----	tegen wil en dank
Nomine -----	uit naam van
Nomine civitas -----	namens de stad
Non ausugiendo -----	niet vooruitgaan
Noveren -----	schuldvernieuwing aangaan, vernieuwen
Occasie -----	gelegenheid, voorval
Obedientie -----	gehoorzaamheid in kloosters, kloostertucht
Obediëren -----	gehoorzamen
Obligeren -----	een dienst bewijzen, zich verplichten
Obrueren -----	vernietigen, iemand van zijn stuk brengen
Observantie -----	onderhouden van orderegels
Obsteren -----	in de weg staan
Obtempereren -----	gehoorzamen. Voldoen aan
Obtemporeren -----	gehoorzamen, nakomen
Obtineren-----	vonnis krijgen, verwerven, bekomen
Obrueren -----	vernietigen, iemand van zijn stuk brengen
Odieus -----	bezwarend, ergerlijk, hatelijk, schandelijk, vijandig
Odiosus -----	verveling
Officiant -----	beambte, priester, die de mis opdraagt
Officien -----	hulp, bijstand
Oirbaar -----	gepast, fatsoenlijk
Olderman -----	bestuurder van een gilde
Omkren(g)ing -----	omdraaien (van wagens)
Ondersaat -----	onderdaan
Onereus -----	drukkend, lastig, bezwarend, moeilijk, ingewikkeld
Onoirbaar -----	ontoelaatbaar, onbehoorlijk
Opiniatreté -----	uit het frans: koppigheid, weerspannigheid, stijfkoppigheid
Opponeren -----	bestrijden, bezwaar maken, ertegen verzetten, tegenspreken
Opposeren -----	tegenstellen, tegenzetten, weerstaan
Opulent -----	rijk
Ordonnantie -----	bepaling, schikking, bevelschrift, plakkaat, regeling
Ordonneren -----	bevelen
Ostineren -----	voor goed houden, achten, waarderen
Pandhalinge -----	onderpand
Partium -----	onderdelen
Patrimonium-----	vaderlijk erfdeel
Patrocineren -----	voorstaan, verdedigen

Paupers -----	armen
Pecceren -----	zondigen, misdoen
Peculium -----	werkkapitaal
Peniteren -----	berouw hebben, recht gebruikmaken afzien koopovereenkomst
Per cento -----	procent
Peremptorische -----	beslissende
Perfecteren -----	voltrekken, executeren, nakomen, naleven, oefenen
Pericul(o)-----	gevaar, bedenkelijk, boosaardig, alarmerend
Periculum in mora ----	gevaar in uitstel
Perimeren -----	vergaan, te niet doen, vernietigen
Perpetreren -----	bedrijven, begaan, volvoeren
Perseveren -----	blijven aandringen
Persisteren -----	volharden, op iets blijven staan, bevestiging vorige verklaring
Persuaderen -----	overtreden, overhalen, overtuigen
Pertinaciter -----	hardnekkig
Petri ad cathedram --	pieterstoel, dag die gevierd word op 22 febr.
Personam standi iudicio	bevoegdheid persoon om voor zichzelf in rechte te kunnen treden
Perturberen -----	in beroering brengen, in de war brengen
Pio intuitu -----	vrome bedoeling
Placcaat -----	bevel, plakceel, plakschrift
Plaidoyer -----	voorspraak
Planeren -----	effenen, gelijkmaken, gladmaken, zweven
Plankettinge -----	schutting, houten omheining
Pobre -----	pobre - arm, luttel, schraal, mager, pover, berooid
Podigus -----	verkwister
Poenaal -----	de straf betreffend
Pondereren -----	overwegen
Possessionem -----	in het bezit van iets komen
Possessor -----	bezitter, eigenaar, houder
Possideren -----	bezitten
Possiderende -----	aan de macht zijn
Post tanti temporis -	na deze tijd
Postuleren -----	zonder bewijs aannemen, veronderstellen
Rotmeester -----	commandant bij overheid gedelegeerde taken in bv een wijk
Poursuite -----	achtervolging
Poursuiveren -----	aanhouden, najagen, vervolgen, volhouden
Pousseren -----	adverteren, bevorderen, doorzetten, voortdrijven
Praectexeren -----	tentoonstellen
Practicabel -----	begaanbaar, doenlijk, Mogelijk, uitvoerbaar
Praecedentie -----	voorrang hebben, voorgaan
Praeferentie -----	recht op voorrang, voorkeur, voorrecht, voorrang
Praefigieren -----	van te voren vaststellen
Praevaleren -----	kiezen, voor laten gaan, overtreffen, te boven gaan
Prealable -----	voorafgaand
Prealablement -----	vooraf
Praenunciëren -----	pronunciëren, uitspreken van een vonnis
Praesiderende -----	zitten
Praesigeren -----	voorstaan, duren
Praetextentie -----	voorwendsel
Praevie -----	binnenkomst
Precautie -----	voorzichtigheid, voorzorg, behoedzaam
Preceptor -----	leraar, leermeester
Precipiteren -----	overijlen, neerstorten, verhaasten
Preciseren -----	omlijnen, afbakenen, afpalen, aftekenen
Preferabel -----	idealer, verkieslijk, voorkeur verdienend

Preferentie -----	recht van voorrang, voorkeur, voorrecht
Prefigeren -----	voorbesteden, fixeren, van tevoren vaststellen
Prejudiceren -----	beschadigen, veroordelen, op oordeel vooruitlopen,
Prejuditie -----	nadeel, vooroordeel, voorbeslissing, inbreuk op recht
Premitteren -----	voorzenden, voorheen zenden, vooraf zenden
Prerogatief -----	voordeel, staats voorrecht aan één bestuurder
Prestantie -----	overtreffen
Presumeren -----	vermoeden, aannemen, onderstellen, ervan uitgaan
Presupponeren -----	als waar aannemen, onderstellen, veronderstellen
Presuppost -----	aangenomen rechten
Pretenderen -----	beweren, stellen, verklaren, voorgeven, doen alsof
Pretentie -----	eis, afvordering (verlangen), voorwending, rechtswaan
Pretext -----	voorwendsel
Preveniëren -----	voorkomen, beletten, iemand iets verwittigen
Priseers mannen-----	taxateurs
Priseren -----	waarderen, schatten
Pro parte -----	het geheel voor het deel, gedeelte
Pro re nata -----	naar de aard van de zaak
Pro ut jacet -----	door leugens
Procederen -----	voortgaan, voortvaren, dingen, pleiten, bevorderen
Procreëren -----	te verwekken, zich voortplanten
Procuratie -----	mandaat, licentie, vergunning, volmacht
Procureren -----	bezorgen, leveren, verstrekken
Prodigus -----	verkwister
Proflueren -----	ontspringen, ontspruiten, uit iets volgen
Projudicie -----	voorbeslissing, vooroordeel, inbreuk op recht
Promunciëren -----	vonnis geven
Propensie -----	geneigdheid, neiging
Propinen -----	rechtsgeschiedenis, huishuur met beklemming
Proponeren -----	voorstellen
Propria auclolitate -----	eigen gezag
Prosperiteit -----	voorspoed, bloei, welstand, welvaart
Possessie-----	bezit, eigendom, have, landbezit, vast goed
Prove -----	bewijs
Provenue -----	inkomst
Provie cauti -----	het komt kijken
Proflueren -----	ontspringen, ontspruiten, uit iets volgen
Publicia fama -----	bekendheid bekend maken
Puisseren -----	bekrachtigen
Puister treder -----	windtrapper kerkorgel
Pulpitum -----	kansel, lessenaar, spreekgestoelte
Pulpitrum -----	schrijfmeubel met lessenaarvormig bovenstuk, kast met klep.
Ordinatie -----	regeling, vastgesteld plan, verordening, voorschrift, wijding
Quaart -----	kwart
Qualitate -----	in hoedanigheid van, ambtshalve
Qualitate qua -----	soort
Quaevis competentia-	elke bekwame
Quellement -----	wat
Questieuse -----	desbetreffende
Quoad -----	voor zover, wat betreft
Quoad ad thorum et mensam –	gescheiden van tafel en bed
Quoad formam -----	in vorm
Quoad primum membrum –	het eerste lid
Quoad Vinculum -----	respect voor de band (huwelijk)
Quoscunque -----	waar
Quotisatie -----	berekening van ieders aandeel
Quovis modo -----	hoe dan ook

Ralenteren -----	verminderen, belemmeren, verzwakken
Raswercker -----	wever van een soort laken, ras genoemd
Rat. off. -----	ratione officii, uit hoofde van zijn ambt
Ratihaberen -----	goedkeuren
Reatu -----	moedwillig bestaan, vergrijp, beschuldigd, aangeklaagd
Recepis -----	ontvangstbewijs
Recipisse -----	ontvangstbewijs, kwitantie
Reciprocatie -----	weerkering
Reciproke -----	wederzijds
Reciproceren -----	antwoorden op, vergelden
Recht d'aubaine -----	persoonsgebonden recht
Recht van Issue -----	fiscaal recht, belasting op erfenissen
Recipisse -----	kwitantie, ontvangstbewijs
Recognitie -----	belasting, erkenning, heffing
Recompens -----	beloning, loon, vergoeding, premie, honorering, prijs
Reconvalescentie -----	het herstel na een ziekte
Recouvreren -----	herkrijgen, terugkrijgen
Rede -----	aanspraak, argument, begrip, betoog, denken, bewustzijn
Redemptie -----	terugkoop, loskoppeling, bevrijding
Reden ter contrarie --	in strijd daarmee, in tegendeel
Redes -----	reeds, al
Redevabel -----	schuldig, verschuldigd
Redger -----	bestuurder in Friesland, notaris/ plattelandsrechter in Groningen
Redimeren -----	verlossen, vrijkopen
Redres -----	herstel, herstelling, vergoeding, herziening
Redresseren -----	goedmaken, herstellen, rectificeren, weer goed maken
Reduit -----	bolwerk, kleine schans, toevluchtsoord binnen vesting
Referent -----	aankondiger, berichtgever, commentator, deskundige
Refractair -----	weerspannig
Refunderen -----	terugbetalen, herstellen, vergoeden, vergelden, opbrengen
Refusie -----	weigering
Regard van -----	in aanmerking genomen
Regres -----	verhaal, recht op schadevergoeding, schadeloosstelling
Reguarde van -----	met het oog op
Reipublicae causa ---	in het belang van het algemeen
Reïtereren -----	herhalen, vernieuwen
Rem judicatam -----	de zaak is beslist
Remediëren -----	verhelpen, beter maken, genezen, helen, herstellen
Remitteren -----	aflaten, betalen, kwijtschelden, afnemen, minderen
Removeren -----	weren, afwenden, verwijderen
Rencontreren -----	ontmoeten, bejegenen, aantreffen
Rendant -----	rekeninghouder, rentmeester, rekenplichtig beheerder
Rendante -----	vrouwelijke rentmeester
Renonciatie -----	ontzegging, opzegging
Renunciëren -----	veroordelen
Renvooi -----	kanttekening, terugzending, verwijzing
Renvoyeren -----	verzenden, in handen stellen, verwijzen
Repatriëren -----	remigreren, terugbrengen, naar vaderland terug gaan
Repartitie -----	verdeling onder de rechthebbende, aandeel
Representeren -----	iemand of iets vertegenwoordigen, belichamen, gewicht hebben
Repudiatie -----	verstoting, verwerping
Repudiëren -----	afwijzen, verwerpen, verstoten, verlaten
Requeste -----	verzoekschrift
Requesteren -----	per verzoekschrift
Requireren -----	verzoeken, eisen

Requistite -----	vereiste
Requisita -----	verzoeken
Requisitie -----	inleiding om tot een eis te komen, vaststelling van feiten, aanhouden, vereiste
Rescissie -----	vernietiging, ontbinding, ongeldigverklaring
Rescriberen -----	antwoorden, terugschrijven
Resignatie -----	neerleggen van ambt
Resigneren -----	afstand doen van, neerleggen (lot/ambt), berusten
Resisteren -----	weerstand bieden
Resolveren -----	besluiten voornemen
Ressort -----	ambts-/rechtsgebied, bestuur, bewind, district, drijfveer
Restitutio in integrum -	aansprakelijkheidsrecht, uitspraak rechter: schade vergoeden
Resumptie -----	herhaling, hervatting
Retarderen -----	vertragen, ophouden, belemmeren
Retireren -----	achteruitgaan, terugtreden, terugtrekken, achteruitwijken
Retroacta -----	archiefstukken van vroegere datum
Reusseren -----	vooruitkomen, vooruitgaan
Reversaal -----	verzekering, schriftelijke tegen belofte
Reverteren -----	terugvallen, omkeren
Revideren -----	doorzien - herzien - nazien
Reviseur -----	beoordeelaar, accountant
Revoceren -----	herroepen, intrekken, terugnemen, terugtrekken
Rielijven -----	keurslijven
Rigore juris -----	met strikte toepassing van de wet
Rijs -----	jonge dunne tak
Rode roeden -----	kerspelsoldaten, taak: bedelaars en landlopers weren
Roede -----	aantal voeten, var. 7 tot 21. In Groningen 4.116 meter
Rondement -----	ronduit, rondweg
Rotmeester -----	hoofd van een wijk/buurtschap
Ruineus -----	hoogst nadelig
Ruiden -----	water van ruigte zuiveren
Sacrae scripturae ----	heilige schrift, bijbel
Saiseren -----	vatten, vasthouden, in het bezit stellen
Salutare -----	heilzaam, zegenrijk, bijzonder aangenaam
Salve -----	wees gegroet
Salvo honore -----	met alle respect
Salvo ipsius -----	aantasting van de
Salvo jure -----	van rechtswege, privilege, behoudens zijn recht
Salvo jure partium hinc	zonder afbreuk te doen aan de rechterkant
Salvo meliori -----	advies
Salvum conductum --	vrijgeleide
Scheidpalen -----	schutting, houten omheining
Scherp -----	(contrascherp) onderdeel van de verdelingslijn
Scholarch -----	schoolbestuur, schoolbestuurder, schoolopziener
Schuldmod -----	mod = mud, belasting in natura (haver, gerst, of rogge)
Scriba -----	schrijver
Secluderen -----	afzonderen, afsluiten, uitsluiten
Secunda instantia ----	tweede aanleg
Secunderen -----	bijstand verlenen
Secureren -----	veilig stellen
Segelinga -----	voor een moment
Seigneuriaal -----	vorstelijk, heerlijke, statig
Semel et simul -----	tegelijkertijd
Sententie -----	kernspreuk, oordeel, rechtspraak, spreuk, uitspraak, verdict
Separatio quoad torum et mensam --	scheiding van tafel en bed
Sequestratie -----	gerechtelijk besluit, beslaglegging, in bewaring stellen
Sequestro -----	beslaglegging

Servituit -----	dienstbaarheid
Setma -----	gerechtelijke inbeslagneming, roof, pand
Setting -----	gerechtelijk in beslagneming
Si sine liberis -----	als zonder kinderen
Sibtal -----	graad van bloedverwantschap
Signete -----	kleinzegel of zegelring
Simpliciter -----	kortweg, eenvoudig
Simul et simul -----	in 1 keer en alles te gelijk
Sisseren -----	overgangstermijn, wachttijd in acht nemen
Sistendo -----	door die overblijft
Sisteren -----	zich laten vinden, verschijnen, daarstellen, tegenhouden
Sluikerijen -----	smokkelarij
Snaphaan -----	vuursteengeweer
Solemneel -----	plechtig, feestelijk, plechtigheid, feestelijkheid
Solemnisatie -----	plechtig bevestigen of voltrekken
Solemniseren -----	plechtig vieren, celebreren
Sollicitare -----	in heftige beweging brengen, prikkelen, ophitsen
Solliciteur -----	soll. , procureur, ambtelijk rechtspersoon
Sortabel -----	geschikt, passend
Soulacement -----	opluchting
Soulageren -----	verlichten, troosten, lenigen
Sourtute -----	militair uniform
Souteneren -----	onderhouden
Species -----	gedaante, soort
Spijringe -----	bezwaar, bedenking
Stadsmeier -----	gebruiker van grond, welke in eigendom van de Stad is
Stipuleren -----	toezeggen
Strijkgeld -----	steekgeld, premie voor hoogste bidder, ploggeld
Studiosus -----	leerling, student
Stuiver brabantse -----	in 15, 16 en 17 eeuw betaalmiddel in oost en noord NL
Sub beneficio inventarii -	onder het voorrecht van boedelbeschrijving
Sub juramento -----	onder eed
Sub. Litt. -----	artikel, littera (letter)
Sub onere arresti -----	onder last van arrestaties
Subdivisie -----	splitsing, onderdeel, onderafdeling
Subleveren -----	verlichten
Submissie -----	inkorting, onderdanigheid, onderschikking, vermindering
Submitteren -----	onderstellen, verblijven
Subsisteren -----	bestaan
Substitueren -----	in plaats zetten van iets of iemand, vervangen
Succederen -----	involgen, gelukken, in erfrecht opvolgen, erven
Successeur -----	erfgenaam, nakomeling
Succumbent -----	verliezende partij in een geding
Summatie -----	bij een rekening, bijeenvoeging, herhaling
Summum periculum --	het hoogste risico
Supersederen -----	aflaten, nalaten
Suppediteren -----	aan de hand doen, behulpzaam zijn, verschaffen
Suppleant -----	plaatsvervanger
Suppletioir -----	aanvullend
Suppliant -----	smekeling
Surcheren -----	schorten, opschorten, uitstellen
Surrogeren -----	in plaats stellen
Surmonteren -----	overwinnen
Surpasseren -----	bevatten, overtreffen, excelleren, opwegen, overstemmen
Surpreneren -----	verrassen, overrompelen, verbazen, ontstellen
Survivance -----	recht van opvolging in een ambt
Suspensie -----	achterdocht, argwaan, nadenken, vermoeden, verdenking

Suspenso ----- in twijfel	in suspenso – hangende, onuitgemaakt,
Sustentatie -----	onderhoud
Sustenuē -----	het beweerde, de mening, bewering
Suspiciē -----	argwaan, verdenking
Sustineren -----	aanvoeren, beweren, stellen
Suspensie -----	achterdocht, argwaan, nadenken, verdenking, vermoeden
Sustenteren -----	in zijn onderhoud voorzien
Sustenuē -----	bewering
Sustineren -----	staande houden, drijven, aanvoeren, beweren, stellen
Syndicus -----	beheerder, bewindvoerder, raadgever
Tacite et expresse ----	stilzwijgend en uitdrukkelijk
Taler -----	oude munt
Tali quale -----	tali: deze, quale: treurige toestand, tali quale: zo welke (italiaans)
Tarderen -----	vertoeven, dralen, vertragen, langzaam slepend
Te Deum -----	wij loven U
Tempeest -----	onweer, hevige storm, orkaan, rumoer, noodweer
Tempus deliberandi --	tijd om te overleggen
Tenderen -----	bedoelen, neigen, spannen, strekken
Ter Occasie -----	gelegenheid, moment
Tergiverseren -----	dralen, uitvluchten zoeken, weifelen
Thresorier -----	schatontvanger
Tonifiëren -----	opwekken, stimuleren
Tonneboejer -----	zeetonnen verzetters
Tortureren -----	folteren, kwellen, pijniging
Toties quoties -----	zo vaak als
Transfix -----	dmv. Een insnijding aan een brief of oorkonde
Transigeren-----	overkomen, overzetten, verdragen
Tramponeren -----	beschadiging – ontredderd – gehavend
Transfix brief -----	juridisch document
Troupe -----	gezelschap, een hoop, troep, menigte
Turberen -----	beroeren, verontrusten, verwarren
Usance -----	aard, gebruik, manier, regel, praktijk, overlevering
Uniëren -----	verenigen
Ugeren -----	drijven, dwingen, met nadruk stellen
Usufructuaria -----	vruchtgebruiker
Usum fructum -----	vruchtgebruik
Usurpatie -----	inbezitneming, inlijving, overweldiging
Ut supra -----	als boven, als hierboven, zoals hierboven beschreven
Uveneren -----	overeenkomen
Ux. -----	afk. echtgenote, echtgenoot
Uxorīs -----	vrouw, echtgenote
Vacat -----	vrijgekomen
Vacatie -----	ambtelijke verrichting, werkzaamheid, zitting, sessie
Vaceren -----	beledigen, ontledigen, onbezet zijn, vacante functie
Veniam Aetatis -----	meerderjarigheidsverklaring, gunst t.a.v. de leeftijd
Veragierde -----	verergerd
Veralieneren -----	bezwaren, belasten
Verbis -----	met woorden
Verifiëren -----	controleren, nagaan, zekerstellen, pointeren
Verlaat -----	sluis
Verpangelen -----	verruilen, versjacheren, (een pangel is een betaalmiddel)
Verpondinge -----	een vorm van grondbelasting
Verschoten penningen -	voorgesloten, vooruitbetaalde penningen
Verseren -----	verkeren

Verus contumax -----	echt trots
Vexatie -----	afpersing, knevelarij, kwelling, plagerij
Vexeren -----	kwellen, ergeren, foppen, knevelen, onderdrukken
Viaticum -----	laatste communie toegediend aan iemand in stervensgevaar
Vices -----	afwisselende ambtsverrichtingen
Vide -----	vid., zien
Vide infra -----	zie hieronder
Vidimus -----	wij hebben gezien
Vidit -----	vt, heeft dit gezien
Viduitate -----	sterfgevallen
Vigeren -----	van kracht zijn, groeien, sterk en krachtig zijn
Vigeur -----	geldigheid, nadruk, van kracht zijn
Vigoureus -----	krachtig
Vidimus -----	wij hebben gezien (bv. in een eerdere akte)
Vigilantie -----	waakzaamheid
Vigileeren -----	toezien, waken
Vilipenderen -----	verachten, versmaden
Vilipendentie -----	vergruizing, bejegening, beschimping
Vindicatie -----	claim, opeising, terugvordering, wraakneming
Vindiceren -----	aanspraak maken op iets, bevrijden, inroepen
Vires -----	kracht
Vonder -----	brug, smalle brug, slootplank, loopbruggetje
Vool -----	veulen, jong paard
Waardij -----	berekening, evaluatie, raming, schatting, taxatie, waardering
Wedman -----	deurwaarder
Welgeb. -----	welgeboorne
Wijk -----	trekvaart voor turf
IJder -----	ieder
Zeilree -----	gereed om te gaan zeilen (ook: seilree)